

ANSÖKAN OM BIDRAG TILL KULTURARVSARBETE 2017

Sänds till:
Riksantikvarieämbetet
Kulturmiljöavdelningen
Box 5405
114 84 Stockholm
registrator@raa.se

En fullständig ansökan ska inkomma i underskrivet original och även skickas per e-post till Riksantikvarieämbetet **senast den 25 september 2017**. Ofullständiga ansökningar samt ansökningar som inkommer efter den 25 september 2017 kommer inte att beaktas.

Till fullständig ansökan ska bifogas:

- Utdrag ur styrelseprotokoll med beslut om firmateckningsrätt
- Verksamhetsberättelse och årsredovisning

Riksantikvarieämbetets bidrag får lämnas till arbetslivsmuseer, hembygdsmuseer och ideella kulturarvsverksamheter för särskilda insatser enligt förordning (2017:628) om statsbidrag till kulturarvsarbete. De särskilda insatserna preciseras på Riksantikvarieämbetet webbplats:

<https://www.raa.se/kulturarvet/bidrag-till-kulturarvsarbete/bidrag-till-kulturarvsarbete-2017>

Projektets namn

Etapp 1 genom Ljungstorps Stenmurars och Stenrösens Vänner			
Totalkostnad för projektet - Etapp 1	Ansökningsbelopp	Projektets startdatum	Projektets slutdatum
665 000 kronor	640 000 kronor	2018-01-01	2018-11-30

Uppgifter om sökande (bidrag lämnas endast till juridiska personer)

Organisation Skarke-Varnhems Hembygdsförening	
Utdelningsadress c/o Bo Hermansson, ordförande, Överbo 1	
Postnr/ ort 532 73 VARNHEM	Län Västra Götalands län
E-post bosseingegerd@outlook.com	Webb www.varnhemshistoria.se/ www.facebook.com/Stenmursvanner
Organisationsnr 868400 - 9874	Postgiro/bankgiro 434-3299

Kontaktperson

Kontaktpersons namn Kent Friman	
Telefon/mobil 073-445 05 15	E-post kent.friman@live.se

Uppgifter om organisationen

Organisationen bedriver en verksamhet som respekterar demokratis idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering:

Ja Nej

Organisationen är fri från skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten, är inte i likvidation eller försatt i konkurs:

Ja Nej

Beskriv kortfattat den huvudsakliga verksamheten och allmänhetens tillgång till kulturarvet. Beskriv gärna hur organisationen arbetar med frågor som rör jämställdhet, mångfald och tillgänglighet.

Hembygdsföreningen inom Skarke-Varnhem startade redan under 1950-talet och återstartades 1982 efter några års vila. Föreningen engagerar både kvinnor och män i lika hög grad och styrelsen har 4 kvinnor och fyra män i ordinarie befattning. Sedan 1982 har föreningen aktivt arbetat med flera områden som berör kulturarvet.

Man har bl a organiserat och iordningsställt **ett Museum** med främst lantliga redskap och objekt från tider som varit. Museet är organiserat i ett Magasin som öppnats för allmänheten vid speciella tillfällen.

Föreningen driver och äger också **ett aktivt hållet Ryttaretorp, Stenslund**, med anor från 1700-talet och deltar ofta med detta i bygdens event för allmänheten såsom Valledagarna, öppen bakstuga och visning för allmänheten av torpet. Torpets historia är kartlagd och tillgänglig på plats och på internet via hemsida - se nedan! I torpet visas vid allmänna event även exempel på föreningens forskning via digitalt media.

Föreningen har byggt upp ett **aktivt hembygdsarkiv med foton och dokument** och ansvarar för allmänhetens fria tillgång till forskning inom denna del. Arkivet är tillgängligt lokaliserat inom kyrkans församlingshus - Varnhemsgården mitt i byn.

Under senare år har man påbörjat en fullständig **digital sammanställning** av allt detta material och allt material som allmänheten kan bidra med, fastighet för fastighet, släkt för släkt och händelse för händelse inom Hembygdssföreningens område. **Denna sammanställning görs på hemsidor** för att ge största möjliga access för allmänheten. Hemsidorna kan granskas på dessa adresser; www.saj-banan.se, www.varnhemshistoria.se samt www.ljungstorpshistoria.se

Genom dessa hemsidor har mer än 10 000 bilder och dokument från bygden gjorts tillgängliga för allmänheten och arbetet fortsätter med oförminskad styrka inom den **forskningsgrupp som är organiserad inom föreningen**. **Två fotokvällar per år** ger allmänheten möjlighet att presentera sina bilder och dokument från bygden för inscanning. Förutom detta arbete ger föreningen ut en **välfylld årsskrift** med historiska artiklar av hög kvalitet från bygden.

Genom samarbete med **Västergötlands Museum, Skara Kommun, Turistbyrån och Församlingsbor** har föreningen engagerat sig aktivt vid **en rad event** runt Klostermiljön i Varnhem och inte minst de senaste åren runt **Kata Gård** och Sveriges äldst bevarade kyrkobyggnad - utgrävd nära Klosteret. Föreningen tillhandahåller en **mycket aktiv Facebook-sida för allmänhetens information**, som nu snart har 650 följare och som kan nå upp till 10 000 personer på en vecka; www.facebook.com/Varnhemshistoria . Detta mycket beroende av intresset för den kyrka, begravningsplats och vikingagård som nu grävts fram, men som också ger inblickar i föreningens digitala fotoarkiv; <http://www.varnhemshistoria.se/digitalt-fotoarkiv-22731433>

Hembygdsföreningen område utgörs av en trakt med otroligt rikt historiskt kulturarv över 1 000-tals år genom fornlämningar, Klostermiljön, Vikingagårdsmiljön (Kata Gård) och inte minst **Ljungstorsbygden** med sin gamla **Kungaväg över Billingen i Billingeliderna**, som det hette då.

I Varnhem har byggts en träöverbyggnad över den gamla kyrkan från 1000-talet med i sommar ca 55 000 besökare! Platserna i det stora kulturarvet görs attraktiva genom röjning av sly från stenmurar och nya plana trappstegsgångar från gamla vandringsleder - Hembygdsföreningen gör stora insatser för att **bidra med frivilligarbete vid event** av olika slag i samarbete med de övriga aktörerna. Man har gjort **en historisk utställning** från senare tids Varnhemshistoria inom detta turisttäta område, med stort genomslag hos allmänheten, i samverkan med Skara Turistbyrås 'Pop-Up Info-point' för att stärka allmänhetens upplevelse av Varnhem som en historiskt intressant kulturarvmiljö.

Nu vill föreningen vidga insatserna för kulturarvet genom att öka allmänhetens besöksyta i trakten samt ge alla nyttjare som redan är aktiva i trakten en tydligare historisk bild av det näraliggande området. I ett första steg bildas nu på föreningens initiativ en gemensam, men självständig, förening för att aktivt iståndsätta de i grönska helt begravda stenmurarna och stenrösen som är en fortsättning på området runt Klosters forna by med landsvägen över berget Billingen.

Den enda landsvägen mellan Klostret och Skövde (Skara-Skövde) genomskärs idag av riksväg 49, men är därefter i en sträckning som inte förändrats sedan kartor började ritas över vägen under 1600-talets mitt (Riksarkivet). 400 meter från detta aktiva besöksområde vid och runt Klostret fortsätter den gamla landsvägen med stora stenmurar och en rad fornlämningar - alla överväxta till oigenkännlighet av träd och sly. Se bilder i den bifogade bilagan!

Föreningen har med aktiv påskyndan och med glädje sett att markägare runt den grusväg som idag liknar mest den gamla kulturvägen, ca 2 km grusväg mot Ljungstorp, gjort ett stort jobb med att ta ner den värsta slyn och sparat en allé av de hundratals träd som växte runt och i stenmurar och fornlämningar. Däremot finns inte några resurser att ta fram de gamla murarna och lämningarna från den övriga grönskan och få ordning på det årliga underhållet som garanterar att upplevelsen för allmänheten blir ett vackert kulturlandskap med historiskt intressanta stenmurar och rösen år efter år.

Detta önskar föreningen engagera sig i och återskapa ett kulturarv som de facto nu är otillgängligt!

Antal medlemmar
170

Antal besökande per år
ca 500 vid egna Event & ca 10 000 genom besök på hemsidor

Beskrivning av projektet

Kortfattad och tydlig beskrivning av projektet (syfte, tidsplan och förväntat resultat)

Skarke-Varnhems Hembygdsförening, Ljungstorps Bydegårdsförening och Vägsamfällighetsföreningen Varnhem Ljungstorp har på initiativ av **Skarke-Varnhems Hembygdsförening** utsett representanter för att bilda en gemensam organisation som en öppen samlad förening för att restaurera, synliggöra och bevara stenmurar och stenrösen utmed den gamla Kungsvägen över berget Billingen. Tanken är att föreningen i en framtid självständigt skall söka finansiering för åtgärder utmed den gamla landsvägen över berget. För finansieringen av Etapp 1 går nu Hembygdsföreningen formellt in som sökande och får stöd genom den under hösten tillkommande föreningen med utförandet.

Området är historiskt intressant och känt för sina kulturmiljöer av RAÄ och länsstyrelsen i Västra Götaland. Stenmurarna omringar en gammal kulturväg som är omnämnd i dokument redan från 1000-talet. En rad järnålders och bronsåldersgravar samt en boplats från 500 fKr - 1050 e kr (enligt RAÄ fornsök) kantar vägen. Den första etappen planeras till den ca 1 km av den väg som fortfarande är grusväg och är relativt orörd. Vägen finns med kartor från 1600-talet hämtade från Riksarkivet och användes under lång tid av kungaparet för besök vid Axevalla militäranläggning av riks betydelse.

Den nya föreningen, **Ljungstorps Stenmurars & Stenrösens Vänner**, bildas vid ett stormöte nu i tidig höst med handlingar insända till skatteverket för organisationsnummer och har följande förslag till styrelse med redan utsedda representanter från respektive styrelse;

- 1 representant för **Ljungstorps Bydegårdsförening** - ordföranden - utsedd av styrelsen
- 1 representant för **Vägsamfälligheten Varnhems Ljungstorp** - ordföranden - utsedd av styrelsen
- 1 representant för **Skarke-Varnhems Hembygdsförening** utsedd av styrelsen
- 1 representant för **Historieprojektet** utsedd av styrelsen för Skarke-Varnhems Hembygdsförening
- 2 markägare utmed den sträcka som ligger inom årsplanering för åtgärder
- 1 kassör

kandidater till styrelse utsedda och tillfrågade som accepterat enligt följande;

1. **Eva Berglund**, ordförande för Ljungstorps Bydegårdsförening - styrelseutsedd
2. **Sven Olof Lund**, ordförande för Vägsamfälligheten Varnhem Ljungstorp - årsmötesutsedd
3. **Kent Friman**, för Skarke-Varnhems Hembygdsförening styrelseutsedd - föreslagen ordförande för föreningen
4. **Verna Andersson**, för Historieprojektet
5. **Henrik Nyberg**, Nygården fastighetsägare
6. **Birgitta Lindström**, Hålltorp fastighetsägare
7. **Kassör, Esa Pentikäinen** - (ekonom) delägare i Knifvaletet

Om det är möjligt, så önskar **Skarke-Varnhems Hembygdsförening** överföra projektet till **denna nya organisation**, men om detta inte är möjligt, så behåller föreningen projektet gärna i egen regi med den nybildade föreningen som stödorganisation för projektet.

Projektsyfte

Syftet med projektet är bl a att ge allmänheten tillgång till ett visuellt intryck av den historiska kulturbygd som omger den 'urgamla' landsvägen mellan Klostret mot Skövde över Billingen. Men också att restaurera och ta fram möjligheter till framtida skötselplaner för markägarna (inkl. Vägföreningen) som gör att murarnas vackra ytor framöver hålls rena från överväxtlighet med normalt underhåll (vägrensklippning och åkerrensslätter), vilket idag är omöjligt.

Ett annat delsyfte är att öka allmänhetens insikt och förståelse för den historiska tillgång vägen och murarna ger för en upplevelse av gångna tiders väg- och åkerbruk. Därtill ge tillbaka området sina majestätiska stenmurar som i långa tider markerat uppfarter, ingångar och läge för en rad historiska byggnader och gammal odlingsmark. I området ligger ett antal gårdar med kända anor från 1500-talet.

En del av projektet omfattar allmänna digitala storbildsvisningar kring vägens historia, uppsättandet av skyltar med beskrivning av vägens tidigare byggnader och platser (idag borta), samt några större infotavlor med samlad beskrivning för allmänheten. I något/några fall skall allmänheten ges tillträde till av RAÄ utpekade fornlämningar ute på åkerholmar med skyltinformation. Dessa åtgärder innefattas i den kostnad om 200 kr/meter som angetts som stenmursprojektets huvudkostnad samt genom frivilliginsatser.

Projektets omfattning

Arbetet för hela vägen kommer att genomföras i etapper med särskild finansiering för varje etapp. Den nu projektlagda etappen, **Etapp 1**, omfattar grusvägen från riksväg 49 till Hålltorps anrika storgårds mangårdsbyggnad. Denna sträcka är det projekt som avses i denna ansökan och utgör ca 800 meter med stenmurar på båda sidor av vägen och därmed två sidor av stenmurarna att åtgärda, dvs sammantaget en stenmursgrund om 3 200 meter som kräver bortgrävning av rötter, uppläggning av nedfallna stenar från stenvuren och bortforsling av enskilda stenar av större storlek lagda i renar sedan tidigare vägrenöveringar och ibland åkerrensnings. Projektet är förankrat hos länsstyrelsens enhet för Landskapsvård - enheten för Samhällsplanering och kulturmiljö - som meddelat att området är väl känt av länsstyrelsen och de anser att miljöerna har **högt kulturhistoriskt värde**.

Rådgivare/tillståndsgivare från länsstyrelsen för projekt för renovering av stenmurar runt Ljungstorp svägen är Kristina Höök Patriksson; Naturvårdshandläggare biotopskydd, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 GÖTEBORG - Tfn 010-224 51 63. Via mail finns klartecken att starta projekt kring murar och stenrösen, så som vi beskrivit, där vi tar hänsyn till biotopskydd och fornminnesskydd.

Projektets tidplan

Vid beslut om finansiering startas arbetet relaterat till väderlek omgående och beräknas pågå tidvis under som längst första halvåret 2018. Tidplanen är mycket beroende av vad som kommer att hittas under den massiva växtlighet som idag omger murarna, åkrarna och vägen, men beräkningen omfattar ett genomsnittstidplan om maximalt sex månader som också omfattar anpassning till tillgång på rätt maskinutrustning och manskap för arbetet.

Projektets kostnader

En genomsnittlig beräkning av kostnader ger vid handen en uppskattad meterkostnad om **200 kronor/meter** för rensning, bortgrävning av rötter, lyftning av nedfallna stenar och bortforsling av oönskat material inklusive icke tillhörande större stenar, samt uppförande av informationsskyltar för allmänheten.

Provrensning har gjorts för att se hur det kan bli - se bild i bifogat material.

Det betyder att om vi kan få finansiering till hela **Etapp 1**, så kostar den **640 000 kronor** (3 200 meter x 200 kronor) + frivilligt arbetet motsvarande 48 000 kr och ev. sponsorbidrag med 25 000 kr för aktiva marknadsföringsåtgärder gentemot allmänheten.

Se också bifogad beskrivning i särskilt dokument;

”ANSÖKAN OM MEDEL TILL SKAPANDE AV SPECIFIK STENMURSMILJÖ I EN FÖRSTA ETAPP UTMED DEN GAMLA KUNG SVÄGEN/LJUNGSTORP SVÄGEN – EN HISTORISK LANDSVÄG MELLAN KLOSTRET/ VARNHEM OCH SKÖVDE MED HÖGT KULTURHISTORISKT VÄRDE”

Projektets ekonomi

Kostnader för projektet		Planerad finansiering av projektet (inkl. insatser från ev. andra finansiärer)	
200 kr/meter, Etapp 1	640 000	Projektbidrag	640 000
Frivilligt arbete (motsv.48 000 kr)	0	Ideellt arbete motsvarande 48 000 kronor	0
Marknadsföringsåtgärder gentemot allmänhet	25 000	Sponsorbidrag	25 000
Summa kostnader	665 000	Summa intäkter	665 000

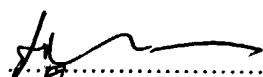
Kommentarer till projektets ekonomi;

Etappen är så utformad att om bidraget inte kan uppnås i sin helhet så minskas projektområdet med den omfattning som inte kan finansieras via bidraget. I princip är det möjligt att se bidragets effekt per meter till en kostnad av 200 kr/meter.

Härmed försäkras att de uppgifter som lämnas i ansökan är riktiga och fullständiga. Ansökan ska försäkras av den eller de som har rätt att teckna organisationens firma.

20179:10

Datum

Namnunderskrift

BÖ HERMANSSON

Namnförtydligande

.....
Datum

.....
Namnunderskrift

.....
Namnförtydligande